

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A milliók.

A múlt év tavaszán egy életrevaló cikk jelent meg a Közművelődés vezető helyén. Szervezett jótékonyaságot akart, kárpáti templomot és erdélyi segélyezéseket kolportált; s mindezek megvalósítására milliókat emlegetett.

Akkor még messzinen néztük a háborút s befűtött szobánk, rendes kis templomunk árnyékából kényelmesen panaszkodtunk a drágaság miatt s megmosolyogtunk az idealistákat, akik még mindig milliókat emlegetnek.

Telt — múlt az idő. A koronák nem nagy tételekben, de azért folytonosan gurultak egymás mellé — jobbára az idealisták révén, akik azt gondolták, hogy mégis csak többet segítenek a hazán, ha egy koronát adnak, mintha milliókat megmosolyognak.

S azóta ránk jött a legnagyobb csapás. Az isteni Gondviselés nagy megpróbáltatásai elnémitották ajkunkról a mosolyt s most nehéz szívvel ülünk a pusztulás felett. Akaratlanul is eszünkbe jutnak a milliók, de nem a szervezett jótékonyaság milliói, hanem azok, amelyek elvesztek. Akkor nem voltak ezreseink, sőt százasaink sem — a jótékonyaságra, most millióink vannak — a felpanaszolásra. Akkor csak egy templo-

mot akartunk építeni, most számtalan templom megrongálva, kifosztva, megszenstégtelenítve, kárpáti falura is gondoltunk — s most elhamvadt házak, füstölő romok vagy a pusztá négy fal fogadja a hazaszerető menekülteket.

Ugy-e most milyen jó volna, ha nem is milliók, de legalább jó pár ezer korona lenne a segélyezésre! . . . De hiszen még nincs mindennek vége. Az isteni Gondviselés hár nehéz csapást mért, de el nem pusztított egészen. Erdélynek jó részéhez nem ért az ellenség, más helyet nem pusztított sokat, de leckét, erős leckét az adott mindnyájunknak: segítetek egymáson, nem divatból és krajcároskodva, hanem a keresztény lélek nagylelkűségével és áldozatkészségével!

Akiket az isteni Gondviselés megmentett a veszélytől, vagy kevésbé szenvedtek meg a betörést, hálaából az isteni Gondviselés iránt, álljanak a tevékeny szeretet lelkületével a romok és szenvedések mellé s tegyenek meg minden lehetőt. Kárpáti templom és kárpáti falú az most mind nálunk van; szervezett jótékonyaság és áldozatkészség — érettünk lendül a magasba.

Az erdélyi oltáregyletekre szép munkakör vár. A feldúlt vidékeknek

számtalan templomát fosztották ki. A püspöki hivatal talán már eddig összegyűjtötte a pontos adatokat. Oda kell csak fordulni és ott megmondják hol van a legnagyobb szükség segítségre. Nem arról van szó, hogy sok mindent adjunk, hisz az egyházi fehérműt és ruhákat béke időben sokkal olcsóbban beszerezhetjük, hanem arról, hogy a legszükségesebbek legyenek meg. Az Úr Jézus mindenét nekünk adta az Oltáriszentségben, őt felruházni legszebb háborús feladat.

Prohászka püspök legújabb körlevelét ingyen kellene megküldeni minden bankigazgatónak, közvetítőnek, hadsegregzállítónak és gyárosnak. Talán írójának nevéért elolvassák azt s megmozdulna bennök egy percre a jobb lelkiismeret elaludt szava. Oda, ahol csak busás olasztalékok, vagy üzleti spekulációk foglalkoztatják az elmét, bekerekednek egy pillanatra a szociális érzés becsületes szolgáló leánya. Ha elolvassák, villamos reflektor fényénél látnának be abba a szomorú és szenvedésteljes világba, amelyre ők teremtettek meg s amelynek fölét a munkás becsületes munkájának gyümölcseivel együtt ők szedegették le. Ez a fény számukra csatateret világítana meg, ahol sápadt és

Özv. Fábian Endréné levele özv. dr. Nagy Árpádnéhoz.*)

Kedves Juliám! Őszinte, belső örömmel olvastam leveledet. És most már nem féltélek. Bárhogy keseregnek édes anyád s nővéred „vesztett életed” fölött, most már tudom, hogy megtaláltad magad és megtaláltad helyedet. „Quand meme” — „És csak azért is” — ez a címe egy gyönyörű francia szobornak a 70—71-iki német francia háború apoteozisának, amely úgy megragadott Párisban. Gyilkos német golyótól találva esik össze az ifjú harcos, halálba szibbadó kezéből hullana a fegyver, de mellette terem élettársa és míg egyik karjával átöleli baldokló párját, másik kezével magához ragadja a fegyvert és dacos kevélyen néz szembe az ellenséggel, amelyet „Életnek” is nevezhetünk máma.

*) Mutatvány Özv. Báihory Nándorné „Hadi özegeink és leányaink jövője c. könyvéből”.

És mégis! És csak azért is folytatod a küzdelmet és védelmezted ezt a drága szép hazát, ha nem fegyverrel, hát munkával, becsületes munkával! Tudod-e hógom, mely szavak gyökeredeztek legjobban belém bánatos soraidból? Mikor egyedül hozományodul a serény háziasszonykodást és becsületes munkakészségedet ajánlod föl. De hiszen édes gyermekem, ez nagy, igen nagy hozomány! Ez olyan nagy tőke, amely bármely vállalatba fektetve, meghozza a kamatját. Ime lásd, 50 oly életpályát sorolok eléd, amelyek közül bármelyiket választod is, ha becsületes munkát és kitartást viszel belé, bízton megélsz belőle.

Szeretnék azonban magasabb célt tűzni eléd. A bánat lehúz, a bánat görnyedt léptekkel, földreszegzett szemmel jár. És a lehuny pillákból sűrűbben hull a köny. Tegyük, ahogy Emerson mondja: „Helyezd magasra ideáloed; akaszd szekered rudját a csillagokba!” Ha neked most csak az a célod, hogy megkeresd a minden-

napit, hogy ne légy terhére szülföldnek, úgy édes hógom, ez az alacsony vezéresillag csak arra jó, hogy megföld nála az ebéded, de a bánat sötét erdejéből nem vezet ki, mint világító szövétnék. Gondolj azonban arra, hogy szerelmesed kezéből a kihullott fegyvert te ragadod meg és ahogy ő védte és szolgálta a hazát, úgy akarsz te is cselekedni. Magyarországnak most minden szemre, minden kézre, minden feszülő izomra szüksége van, tekintsd misszionának az életed és cselekedjél úgy, ahogy Ruskin mondja, hogy „a magad érdekével az egész ország érdekét szolgálj.

Azt szokták mondani a férfiak tréfásan, de sok keserű igazság lakozik benne, hogy asszonyaink nem jó kártyázni, mert az nem játszik becsületesen! Igaz! Az asszonyiéle nem igen vesz komolyan valamit, nem tartja be becsületesen a szabályokat se játékban, se valóságban. Ugy-e, ha igazi jó, formáját mindvégig megtartó női ruhát vagy felöltőt akarunk venni, szabóhoz megyünk és nem szabónőhöz.

Oberbauer A. Utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

vérszegény gyermekek, agyongyötört munkásnők és családanyák, a fekete gondok és elégedetlenség árnyai járnak. Vér folyik itt is, de nem eszményi javakért, hanem a tőke, a pénz mammonjéért. Az olló, mely a kuponokat levágja, vele együtt sok-sok életet olt ki.

A világháború kitűnő lelkitűkőr. Egyik felől piederstálra emel olyanokat, akikről a világ eddig nem tudott, az önfeláldozás és karitatív tevékenység apostolait; másfelől pedig lerántja a leplet azokról, akik eddig hangadók voltak, de emellett minden kulturájuk csak belső romlottságuk takargatója volt.

300 kosci gabona.

Ennyit csempészték ki Magyarországból az elmúlt év utolsó és az új év első hónapja alatt. Legalább ennyiről szerzett hivatalos tudomást a rendőség és ezzel együtt a bíróság is. Háromszáz vasúti kosci szaladt végig a magyar sínpáron és vitte drága terhét a külföldre, sőt mint beszélők Olaszországba. Háromszáz kosci harmincezer métermázsba búzát szállított el tőlünk, tehát annyit, amennyi a kormány rendelete értelmében fejenként és havonként 10 kilót számítva épen harmincezer embernek lett volna elég 10 hónapig. S ha még csak Ausztriába menne a fölösleges gabona, hát elnéznék, bár Ausztria rossz szomszédunk volt mindig, s ha igaz, amit a hír mond, hogy Olaszország kapta azt a 300 kosci gabonát, akkor föl kell jajdulnunk.

Ez nagyobb csapás egy csata vesztésénél, hiszen ez a legbiztosabb út, hogy kieheztesse minket ellenségeink. És itt nem csak azok a bűnösök, kik ezt a botrányos csempészetet elkövették, nem csak azok, kik elmézték vagy elősegítették, hanem bűnös maga az egészrendszer. Felülről tanulják a rosszat. A kétféle erkölcs rendszere, a vasutasok és állami alkalm-

zottak kihasználása megfelelő fizetés nélkül, az elhallgatás az eltussolás meghozták átkos gyümölcseiket. Most hát harmincezer ember 10 hónapig, vagy 300-ezer ember egy hónapra át éheznek azért, mert a hazafias kormány szűkmarkúsága rákényszerít sok alkalmazottat, hogy zsiros borralvaló fejében szemet hunyjon a szállítási visszaélések előtt.

A szociális Missiótársulat és a gör. katolikusok!

Az öskeresztény kor diakonissáinak a jelenkor vallási és charitatív szükségleteivel kibővített szerepét tölti be egy csodálatos sokoldalúsággal berendezett, alig pár éves női testvérület: a Szociális Missiótársulat. Korunk legnagyobb bölcsész főpapjának Prohászka Ottokár püspöknek lángese és kiváló szervező tehetsége alkotta meg ezen csodálatos és nagyszerű rendet, mely a női munkaerőt a szociális és hittudományos tevékenységnek oly sokféle ágában képes felhasználni. A nővédelmi és patronázs egyesületek s a hitterjesztő és erkölcsjavító munkásságának különféle ágai ezen intézmény keretében állanak, mely budapesti központjában évente szociális vallásos kurzusokat rendez és szociális szemináriumot tart fenn a rend leendő tagjai számára, hol is a leendő diakonissák (kik egyszerűen nővéreknak nevezetnek) a legszélesebb körű szaktudományos és szónoki kiképzést nyerik. A rend fővédnöke Prohászka Ottokár püspök, főnöknője Farkas Edith alapítványi hölgy, másodfőnöknője Slachta Margit, ki Erdélyben különösen ismeretes áldásos körútjáról és fáradhatatlan önfeláldozó munkálkodásáról, melyeket ezen kies országgrész mult évi súlyos megpróbáltatásai alkalmával a szenvedők érdekében tett. Ugyancsak ő szerkeszti a Missiótársulat s a vele kapcsolatos Szeretet-

szövetségnek havi folyóiratát „A keresztény nő” címmel.

Ezen öröndetes tények előrebocsátása után önként kínálkozik a gondolat, mintegy feleletül azon kérdésre: miképen lehetne és kellene a gör. kath. egyházrészen található nagyfokú hiányain segíteni a növevőlének és a női hitbuzgalomnak? (Hogy ezen hiányok fennállanak, azt én, egy gör. kath. ember, vagyok bátor e helyütt elismerni s így,— habár ezt egy latin szertartásbeli egyházi lap hasábjain teszem is — nem lehet ok a gör. katolikuság megnehezítésére.) Nagy hiba e téren, hogy nem volt valóra vált-ható bold. eml. Vályi János eperjesi püspök abbéli szándéka, hogy gör. kath. apácákat (bazilisszákat) telepítsen Magyarországra. Így a zárdai nevelés, a congreganista-élet s egyéb evvel kapcsolatosak hiánya a női vallásosság teljes pangását, az öntudatos-, belső hitbuzgalom hiányát vonja maga után, mely alól a papi családok leánysarjai se mentesek.

A jelenlegi állapotok és lehetőségek szerint a mentőgondolat lehetősége e téren kizárólag a Soc. Missiótársulat kétfé-lyolos diakonissáinak kezébe van letéve, kik tanító vándorkörútjaik áldásaiban részeltethetik a gör. katolikuság elhanyagolt női közönségét is az itt lapangó lelkes munkaerőket felkutatva bevonhatják a nővédelmi és patronázs munkakörökbe. Sőt ennél is tovább lehetne és kellene menni. Ugyanis az hírlík, hogy a SMT. diakonissa jelöltjei közt rendszeren található néhány görög szertartású. Ezekre építhető a gör. kath. nőügynek teljes jövője. Pályavégzésük után ezekre lehetne bízni azon vidéki szeretetházak vezetését, melyeket úgy a magyar, mint a román, nemkülönbben a ruthén gör. katolikuság főbb gőcpontjaiban (Pl. Hajdudorogon, Balázsfalván és Ungvártól vagy Eperjesen) fell kellene állítani. Főleg oly helyeken kellene ezen nevelő, erkölcsjavító,

Egy ökölnyi férfi mas többet ér a szabó-lánynál, s a szakács gondosabban, izle-tesebben főz a szakácsnénál. Minden testi és szellemi munka magasabb tökélye férfi kézben bontakozik ki! Miért? Mert a férfi, ami mesterséget választ, annak szenteli életét, abban akar tökéletest produkálni, annak révén akar haladni. A nő, az átmenetnek tekintti mesterségét vagy állását a családalapításhoz. És mert átmeneti állapot, nem szán rá annyi energiát, mint férfi kollegája.

De most itt vannak a magukra utalt hadi leányok és özvegyek. Őket szemelte ki a Gondviselés a becsületes, tökéletes, kitartó női munka úttörőinek. Ezzel való-ságos kulturmissziót teljesítenek és nem-mük standardját is emelik.

Kedves Juliám, nézd milyen fontos nagy kérdés most a háborús főzés! Szeretném, ha ebben apostolkodnál. A háború ugyancsak nagy takarítást rendezett a magyar konyhában. Törülte a húst, a tejfölt, ezzel megbukott a tejfőlés, paprikás, töltötkáposztás világ. Kevés a tojás, a vaj, megfizethetlen a zsír, tehát a jó zsiros csuszák és metélek ideje is lejárt. Ha már most eddigi étlapunkhoz ragasz-kodunk, amelynek jó háromnegyede törül-ve van és alig kerül oly fogás, amely a

magya eredeti ízes mivoltában kerülhet asztalra, ugyancsak sovány és sivár ebé-deknek nézünk elébe.

Mit szólnál hozzá, ha azt indítványoz-nám, hogy tanulmányozd át a háborús szakácskönyveket, kérd el a cseh világ-fürdőkben a nyáron megfordult ismerőse-id menükártyáit, próbálj ki sorjában minden fajtát és nyiss egy Modern Há-ború Kifőzést.

Ott vannak a finom, gőzben párolt főzelékek (kettős fenekű fazékban, hogy víz ne érje őket, csak a gőz járja át és hagyja meg természetes színüket és zam-atjukat), ezek oly izletesek, hogy egy parányi zsirban vagy vajban piritott morzsával meghintve, pompás és jól lak-tató fogást adnak. Ott vannak a különféle főzelékből, igen-igen kevés hussal, de annál több besamel-lal, parmezannal gyurt krocki-k, melyek hirtelen sütte és majon-néz-es salátával (burgonya-, répa-, petre-zselyem-, celler- és kalarábé-kockákból) a legfinomabb sült helyét pótolják. Ott vannak a zöldséglevések zsiros rántás nélkül, áttört burgonyától sűrű lével; a jó kariól, zöldségpudingok és ott vannak a könnyű édes tészták, a kapros metélt stb., — csak becsületesen, pontosan elké-szítve és változatos sorrendben kövessék

egymást. Micsoda áldás volna a családok-ra nézve, ha drága és alig kapható sza-kácsné helyett egy cseléddel vagy bejáró-nővel beérhetnék és az ebédet a te Mo-dern Háborús Kifőzésedből szeretheték. Nagyon csekély befektetés kell hozzá. Egy kétszobás lakás; az egyik szobában lakol, a másik a kirakatod.

Ugy értem, hogy a kétszobás fővárosi lakás konyhája oly kicsiny, hogy abban konyhaszéktrény alig fér el, kivált, ha 20—24 emberre főzünk benne. Tehát a másik szobában álljanak fehér poleokon tisztaságukban ragyogó konyhaedényeid; az a hidegkonyháid, az az irodád és ott vannak felhalmozva készleteid. Soha szebb interieur nem láttam, mint a sze-gény tapolcai apácák katonakórházi konyháját. Ragyogó tisztaságú falak és padozat és a falak köröskörül befőtt, aszalvány, fűszeres dobozok és száraz tészták változatos sorozatával szegélyez-ve.

Keress magadnak egy ügyes falusi leánykát, vagy vállalsz a sok egyesületi cselédképző egy-egy árváját, aki főzni akar tanulni. Szüleid bizonyára odaadják a kelengyédre szánt összeget, mondjuk csak 5000 koronát. Ebből kifutja a lakó-szobád berendezése, a másik szoba nyitott

gyámolító és vallásos iratterjesztő véd-bástyákat elhelyezni, hol a skizma veszélye a leginkább fenyegető s ennekfolytán a nép leginkább kalauzolásra szorul. Bizunk a gör. kath. papi családok leánygyermekében, kikből állandóan kikerülne azon nélány misszióővérnek alkalmas lelkes és önfeláldozó egyén, kikkel ezen szeretetházak vezetését el lehetne látni. Ezek élhetnének esetleg szent Vazul rendszabályai alatt, de hivatalos és egyesületi ügyekben mindazon által a budapesti központ rendelkezése alatt. Óriási lendületet jelentene és eredményezne ez a gör. kath. hitélet, miért is adja Isten, hogy Ivancsó I. Ödönnek jövő évi gör. kath. képesnaptára már az első gör. szertartású misiónővér arcképét is közölhesse! Liturgikus nyelvünkön s ekténiai kifejezésünkkel élve: „Podaj Hozspodi!” (Add meg Uram!)

Páris Lajos okl. gör. kath. pap.

H I R E K.

— **Személyi hír.** Török Ferenc apanagyfalusi lelkész csicsókeresztúri lelkésznek nevezetett ki.

— **6761—1917. Pályázat.** Az apanagyfalusi plebániára pályázatot hirdettek. (Jövedelem 1600 korona). Felhívom az ezen állást elnyerni szándékozó egyházmegyei papokat, hogy pályázati folyamodványukat rövid életrajzi adataik kíséretében ide i. évi február 26.-áig terjesszék be. Gyulafehérvárt, 1917. január 26.

Gusztáv Károly, püspök.

— **Eucharistia társulathól.** A libellusok beküldésében nagy szorgalmat és pontosságot tanúsított: 54, 593, 94, 158, 92, 584, 53, 828; 53, 829; 92, 023; 52, 338; 74, 914; 30, 793; 83, 113; 70, 830; 56, 686. számú egyetli tag.

— **Az utolsó csiki bérmafitra visszaemlékezés.** „A feledhetlen csiki utat még in-

polcai, kredence, asztala; a konyhabutor és edény és a cselédszoba rendes, csinos felszerelése. Egy csinos, tiszta cselédszoba oly befektetés, amely zorsora kamatot, jó-ravaló cselédet hoz. Az eddig felsoroltak, kivált ha alkalmi vételekkel dolgozol, (ami a mai feldúlt világban könnyen adódik), 1500 koronából kikerülnek.

Ha néked volnék, igyekeznék biztosítani magamnak egész télire tüzelőt, nem sajnálnék a fővárostól gáztűzhelyt venni, (olcsóbb, tisztább és jobbízű, mint a szénrel fűtött) kb. 150 koronáért; aztán beszereznék lehetőleg zsírt, vaját, fűszert, lisztet, burgonyát egész télire és főznie konzervet deriure-borura. Befőznie zöld főzeléktől sóskáig és kaporig, őszi baracktól sárgarépa-lekvárig mindent, nagyban vásárolván valamely kertészetben, vagy kora reggel a Dunánál.

Mind e befektetés, butorban, érlelmi szerekben mondjuk 2500 koronába kerül; egy évi házbér jó helyen 1000 korona, marad 1500 koronád. A magad és cseléded kosztja kikerül a közösből. Egy négy tagú család ma három tál ételért szívesen fizet havonta 240 koronát, (hiszen a megtakarított szakácsné maga kitesz 100 koronát), ha csak 6 családost, azaz 20—24 embert látsz el ebéddel, van havonta 1440 koro-

kább azé tette a fájdalom, mellyel elpusztult szépségeire és feldúlt boldogságára gondolok. Mintha már akkor előre, biztosan éreztem volna pusztulását — hiszen többször mondtam is, mikor védtelen határait láttam. Talán azért is szerettem meg annyira azt a jó hallgatag, de titokszerűen szenvedő borus székelyleket. (Szentiványi prépost leveleiből.)

— **A Majláth alapra Van Mons** Alfréd alsójárai plebános 15 koronát küldött. Edigi gyűjtésünk: 3513.90 K. A küldött 15 koronával 3528.90 K.-ra emelkedett.

— **Tankönyvengedélyezés.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő című könyvet: Filozófia Propedeutika függelékkel. Középsiskolák számára. Irta Szilveszter Ferenc dr. főgimn. tanár. Budapest. A Szent-István Társulat kiadása, 1916. Ára 3 K.20 í.; a hivatalos bírálat alapján, középiskolák számára tankönyvül (111640-1916.) engedélyezte és az engedélyezett középsiskolai tankönyvek jegyzékébe fölvette.

— **Egy levél.** Egyik gyorstollú és hamar ítéző író azt írta nem rég megjelent könyvében, hogy Gyulafehérváron a menekülteknek még vizet sem adtak. (Pilis L. „A megrohant és felszabadított Erdély”). Erre válaszul szolgáljon az alábbi levél, melyet városunk polgármesteréhez intézett a levél írója.

Dicséretessék a Jézus Krisztus!

Mélyen tisztelt Nagyságos Uram!

Isten Ó Szentfelsége visszavezérelt édes honi földünkre. Keservesen esett volt, hogy el kellett hagynunk szeretett földünket, épületeinket és éveken keresztül gyűjtögetett vagyonunkat; keservesen jött hazaérkezésünkor az a tapasztalás, hogy lakásaink több tekintetben ki vannak fosztva és megrongálva, de nehéz és keserű helyzetünkben vigasztal annak meggondolása, hogy épületeink is az oláh bejövetele előtt bétakarított takarmánya-

nád, 10 hónapot számítva 14400 koronád egy évre!

Még a mai drága világban is, ha okosan vásároltál és hetenként csak kétszer adsz lust, kihozod átlag 30—33 koronából egy napi főzésed. Ez 310 nap összesen 102.30 korona, marad tehát ebédkosztodon kívül egy évre kb. 4650 koronád, amiből bőven kitelik lakás, fűtés, világítás, cselédber, ruházkodás:

Lakás	1000 K.
Cselédber	240 K.
Fűtés, világítás	380 K.
Két havi koszt	400 K.
Ruházat	300 K.
Vegyese: adó, orvos stb.	800 K.
	3120 K.

Sőt marad tartaléktökének 1500 kor.

És dolgoztál érte napi 4—5 órát! Tétzheted jövedelmedet, ha ugyan-e családoknak, akik megtanulták ismerni becsületes munkád, vállalod a nyári befőzést, lakásuk gondozását a szünidő alatt, állatkáik, virágaik stb. ápolását és az őszi nagy takarítást.

Válaszodat érdeklődéssel várja szerető

Eszter nénéd.

ink megvannak és hogy itthon vagyunk már büdösünk után.

Az elmult és jelen keserűségeink közé édességképpen vegyül mélyen tisztelt Nagyságos urékra való visszaemlékezésünk. Sohasem feledhetjük velünk szemben mutatott jóságukat és szíveségüket, mellyel gondjaikba vettek minket, bujdosókat, ügyeinkben igazgattak és a sors jobbrafordulása iránt növelték a reményseget elcsüggedett szívünkben. Minden jóért, mikben jóságuk részeltetett, szívbeli köszönetet mondunk és örökké hálás emlékeztünkben tartjuk mélyen tisztelt Nagyságos urékat és Isten bőséges áldását kívánjuk mindnyájukra egyenként és együtt is. A mit mi vissza nem fizethetünk, fizesse vissza az, aki fenn van.

Mély tisztelettel és hálás köszönettel vagyunk csikcsomortáni Antal József és menekült társai.

Kelt, Csikcsomortánban, az Úrnak 1917. esztendejében, január hó 19.-ik napján.

— **Dr. Szentiványi Károly** prépost nálunk. Az oltáregyletünk meghívását lelki-gyakorlat tartására elfogadta s megtartását a husvéti napokon ígérte. Nagy örömmel vesszük tudomásul a prépost ur ígéretét.

— **Adományok.** Kifosztott templomaink felruházására: Székely József Budapest; Miller József plebános Budakézi; Böschatt Ferenc plebános Nagybörönyből, szép fehérneműeket és antipendumokat küldöttek. Özv. báró Vay Dénesné Pozsony, küldött 2 drb. kazulát, 1 karinget és antipendiumot.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kelemen A. Bonchida. A versek megérkeztek. Az ígért novella nem. Verseket csak ritkán közlünk s ha már más lapban is megjelentek, akkor csak igazán kivételes esetben. Az Ön versei már megjelentek más lapban, kivételt pedig ez alkalommal nem tehetünk.

Páris L. Arad. A cikkeket besoroztuk. Lassan rájuk kerül a sor. A kispapok sorozásáról szólót nem hoztuk, mivel nálunk minden úgy ment a mint Ön kívánta. Így felesleges lett volna.

Kicsid Géza. Köszönet! Az irány egészen jó csak nyugodtan előre. Az adatokat jó lesz gyűjteni és megörizni. Sok hasznát fogja venni.

Gaal H. Kolozsvár. Boocsánat a késedelemért. Levél megy. Szíves üdv. a családnak.

Haynal I. Budapest. A cenzura megszűnt, levele meg jött.

Riehl M. Galgó. Örömmel értesülünk a eseményről és a kellemes híreket köszönöm. örülök, hogy egészsége javul. Az ígért cikkeket — ha „deje engedi” — szíveskedjék beküldeni. Szíves üdv. mindnyájuknak.

Hazatérő. Kár és baj van mindenütt. A pusztulás és a pusztítás nagy, de kihevertük mi már a török dúlásokat, tatár pusztításokat, ezt is ki fogjuk heverni. Gróf Apponyi azt mondja és nagyon igaza van, hogy ha elcsüggedünk, az lesz a legnagyobb csapás, azt ki nem heverjük soha, abba fogunk bele pusztulni. Tehát megfogva bár — de törve nem!

Több levélre a jövő számban.

Egyházi nyomtatványok jegyzéke.

A főtisztelendő papság becses figyelmébe ajánlja raktárát következő nyomtatványok- és cikkekben:

Januári Relációk.

- I. sz. Reláció Apographa et tabellaris conspectus Matricularum. rsz. 365.
 II. sz. Reláció: Kegyescéli adományok. rsz. 366.
 II. sz. Reláció: U. ez. esp. részére. rsz. 367.
 III. sz. Reláció: Az elmúlt évben tett új alapítványokról rsz. 368.
 IV. sz. Reláció: Az elmúlt évben szerzett új ingatlanokról. rsz. 369.

Februári Relációk:

- V. Reláció. Ehez tartoznak:
 1. Pénztári napló, küli, rsz. 370, ive 6f. ugyanaz beliv, rsz. 370b. ive 6 f.
 2. Rovatos kimutatás az egyház jövedelmező alaptökeiről kül- és beliv rsz. 371 k. és 371 b. ive 8 f.
 3. Leltár, kül- és beliv rsz. 372, 372b. 8f.
 4. Kimutatás az év végén vagyoni állapotról kül- és beliv rsz. 374-b. 10f.
 VI. Reláció. Nyugdíjalap, kiegészítőalap részére szóló befizetések, rsz. 375 6f. (Csak esperesek részére.)

Márciusban Reláció nincsen előírva.

Áprilisi Reláció.

- VII. Reláció. Papi húsvéti lelkigyakorlatokról szóló jelentés. rsz. 376. 6f. (Csak esperesek részére.)

Májusban Reláció nincsen előírva.

Juniusi Relációk.

VIII. Reláció: Első áldozásról s a húsvéti időben végzett gyónásokról szóló kimutatás. Rsz. 377.

VIII. Reláció: (U. e. esp. részére, rsz. 378.)

IX. Reláció: Tavaszii koronagyűlés jegyzőkönyve. rsz. 379. (Csak esperesek részére.)

Juliusi Relációk.

X. Reláció: Iskol. szoló jelentés. rsz. 380.

X. Reláció (B. I.): Függyerm. isk. kimut. Espersek részére. rsz. 408.

X. Reláció (B. II.) Leánygyerm. isk. kimut. Esp. r. rsz. 409.

XI. Reláció: Hitoktat. szoló jel. rsz. 381.

XI. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 382.

Augusztusi Reláció.

XII. Reláció: Kath. egyesületekről szoló jelentés. rsz. 383.

XII. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 384.

Szeptemberi Reláció.

XIII. Reláció: Plebániái schematismusi adatok. rsz. 385.

XIV. Reláció: Szerzetesházak schem. adatok. (Csak házfőnökök r. rsz. 386.)

Novemberi Reláció.

XV. Reláció: Őszi koronagyűlés izkv. Csak esperesek r. rsz. 387.

Decemberi Reláció.

XVI. Reláció: Főesperesi látogatásról szoló jelentés. (Csak esp. r. rsz. 388.) Minden egyes Reláció nyomtatvány ára rendes viszonyok között 6 fillér, most azonban, a papir, nyersanyag és munka-

bér emelése folytán 8 fillerre kellett emelnünk.

Különféle egyházi nyomtatványok:

Matricula Baptisatorum. Bel és külv. rsz. 389 b. és 389 k.

Matricula Confirmandi. rsz. 390

Matricula Copulatorum. rsz. 391.

Eljegyzési anyakönyv. (Liber Sponsalium.) (Magyar ny.) rsz. 392.

Matricula Conversorum. rsz. 393.

Matricula Apostatorum. rsz. 394.

Matricula Defunctorum. rsz. 395.

Matricula Mixta Matrimonia. rsz. 396.

A csupán polgári házasságot kötötték anyakönyve. rsz. 397.

Ügyviteli napló. 1 old. 10 tétel.) rsz. 398.

Fennit nyomtatványoknak ive 12 fillér.

Extractum Baptsiat. drb. 6 fill. rsz. 399.

Extr. Copulatorum. drb. 6 fill. rsz. 400.

Extr. Defunctorum. drb. 6 fill. rsz. 402.

Bérmálási lap. 100. drb. 1.60 f. rsz. 402.

Hirdetési bizonyítvány. drb. 2 f. rsz. 403.

Idegen jegyesekről szoló értesítvény. drbja. 2 fillér. rsz. 404.

Kötelezvény. (Kisebb tökérről.) (3 f.) 405.

Kötelezvény. (Bekebelezésre.) (3 f.) 406.

Szt. mise után végzendő ima. (10 f.) 407.

Háziáldás, a ház és családnak Jakab apostol szerint való lelki megáldás. 38x51 cm. nagyságú tablau, a Fájdalmas Szűz és sok Szentek képeivel ellátva. Fekete nyomásban. (Szinezve 2 kor.-val drágább.) ára: példányonként 60 f.

Pecssnyomó rézből, 4—6 kor.

Kaphatók: a Püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Megjelent!

Háború az Argonnekban

írta Kellermann Bernád.

„Az Alagút” világhírű szerzőjének meg-rázó érdekességu könyve ez, mely az egész világháború legnehezebb és legborzalmasabb harcainak leírását nyújtja.

Ára 3 korona.

Megrendelhető: a Püsp. Lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Megjelent!

A megrohant és felszabotított Erdély

írta Pilisi Bajos.

A népszerű haditudosító a román háború kezdete óta járta Erdély harcaterit és páratlan érdekességu fejezetekben írja le ezen hadjáratot.

Ára 4 kor.

Fényképészeti cikkek!

gyári árban kaphatók!

Schäser Ferencz

o könyvkereskedésében Gyulafehérvárt. o

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)
 egyházi ruha és reverenda szabó
 PÉCS, Ferenciek-utca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák pluvialék velumok, baldachinmok minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. — Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!

Személyesen is megjelenek.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GYÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállalatik.

Költségajánlat díjmentes.

A szerkesztésért felelős: Péter Antal.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.